

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

XI. De subrogatione colligantium, & variis formis ad proxim Beneficiorum
servandis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](#)

Judicio possessorio experiri antequam se Ordinario stiterint, ejusque examen subiverint, ipsiusque *Visa*, quod vocant, obtinuerint, in quo expressa fiat mentio examinis praecedentis. Ubi autem Ordinarius, facto examine incapacem judicaverit postulantem, ideoque à petitione repulerit, non potest postulans aliò recurrere quād ad superiorem Praelatum, cuius erit officium causas recusationis diligenter explorare. Ideoque præscribitur Ordinariis, ad quos rescripta Papæ diriguntur, ut causas sigillatim scriptis exprimant suæ recusationis. Atque in hoc toto discussionis processu Regiis Curiis districte vetatur se ullenus ingerere, sive compulsorio judicio, sive per appellacionem admissam, sive per sequestrationem, sive per recridentiam, sive per petitorii adjudicationem, donec iste de recusatione, sive de incapacitate processus fuerit inter Ecclesiasticos Praelatos diremptus. Hæc omnia sanciuntur Edicti Blefensis art. 12. & insuper Melodunensi Constitutione anni 1580.

art. 14. 15. & 16.

II. Devolutarii quilibet postquam impetrarunt provisionem super vacazione cujuscumque Beneficii Ecclesiastici, non aliter ad prosequendum ab eis prætempore devolutum admittuntur, nisi postquam idonea & sufficienti cautione satisdederint, domiciliumque elegerint, atque intra trimestre computandum à die sumptæ ab eis possessionis item contestati fuerint, camque ita disponuerint, ut ad summum intra biennium terminetur. Harum conditionum defectu Judicibus Regiis prohibetur prorsus in causa devolutarii se immiscere, ipsisque devolutarius inhibetur fructibus litigiosi Beneficii se ingere antequam sententiam provisionalem aut definitivam in judicio contradictione obtinuerint. Hæc singillatim edicuntur Comitiorum Blefensium anni 1579. art. 46. & iisdem ferè verbis Edicto Melodunensi anni 1580. art. 17.]

C A P U T XI.

De subrogatione collitigantium, & variis formis ad proxim Benefitiarium servandis.

I. **S**us commune subrogandi collitigantes in re Beneficiaria soler quoque admitti in foro Gallicano. Si enim contingat alterum sive super possessorio, sive super petitorio Beneficii Ecclesiastici pendente lite ex vivis exceedere, procurat superstes collitigans se in ejus locum subrogari, atque in jus illius succedere. Licet enim Bonifacius Papa VIII. hujusmodi damnet subrogationes, cap. 2. ut lite pendente, in 6. perspicuum tamen est, hanc ejus antiquatam fuisse

fuisse Constitutionem, nec in ipsa Romana Cancellaria servari, in qua n̄get Regula de subrogandis collitigantibus. Quā eadem regula jubetur subrogatio ista contendentium de Beneficio, & extranei excluduntur, ne per accessum & adjectionem novae personæ lites inter Clericos augcantur, & Beneficia Ecclesiastica diutius in incerto fluctuant. Hęc regula habet aliquid conforme cum I. Ab Anagasio, & I. Per diversas, C. Mandati, statuenteribus ut litis unius confortes, exclusis extraneis ex unius litigantium cessione jus prætendentibus, invicem sufficiantur. Quam legem Louetus & Scholastes in lit. C, num. 5. & 13. & in lit. L, num. 8. & Bengeus tit. quib. mod. conserv. benef. §. 3. num. 4. invaluisse tandem in Gallia multis probant Senatusconsultis.

I I. Si plures de eodem Beneficio provisi inter se litigent, potest vel iterque, vel unus ex eis literas impetrare subrogationis, ut alteri collitiganti in casu cessus, vel deceſſus subrogetur. Effectus harum literarum hic est, ut qui illas impetravit, si intra mensem à die computandum, quo alter litigans cessit, vel deceſſit, petat in vim suarum literarum subrogari ei, præferendus sit alijs quibuscumque, tametsi ceteri contendentes fuerint in data anteriores. Rebuffus in praxi, p. 2. in regulam de subrogand. collitig. gloss. Qui idem tit. de subrogationib. num. 13. docet consuetudine receptum esse, ut hęc regula indifferenter proſit tam actori quam defensori; et si cap. 2. ut lite pendent. in 6. neget quemquam subrogandum in jus petitoris, sed solius defensoris.

I I I. In Gallia ad subrogationis effectum non solum impetranda sunt literas subrogatoriae ab Apostolica Cancellaria, sed alia præterea litera à Cancellaria Regia ad obtinendam possessionem, ad quam jus obtinentum fuit per Apostolicas literas: sed jus in re pleniū acquiri necesse est per Literas Regias; quoniam in Gallia causa possessionum circa res Ecclesiasticas ventilantur in foro seculari. Rescriptum Papæ obtineri debet intra mensem: Literæ verò Regiæ ad possessionem subrogati Beneficii debent necessariò intra annum impetrari, quia in Gallia cognitiō & judicium de possesso spectat, ut dictum est, ad Regiam jurisdiccionem, & insuper interdicta possessoria anni spatio perimuntur, I. r. in princ. D. uti possidet, & I. In honorariis, D. de obligat, & action. Hęc docet Rebuffus in praxi, tit. de subrogat. num. 28. & Papæ lib. 8. Placitorum, tit. 17. §. 3. 4. 5. ubi multis probat Senatusconsultis, nullum dari locum restitutioni adversus temporis lapsum, si quis intra annum Literas Regias non impetraverit. Et Bengeus tit. quib. mod. conserv. benef. §. 2. n. 10. 11. 12.

I V. Per obtentam à collitigante subrogationem provisio Tertii irrita redditur ipso jure, sive proilius fuerit per cessum aut deceſſum alterius litigantis, sive fuerit à Patrono præsentatus, adeò ut nec possit convalescere adveniente subrogati morte, vel depositione, ut docet Gomesius ad hanc regul. de subrogand. collitig. quæſt. 10. & 13. Hactenus supradicta exacte

exactè servata sunt in Gallia. Ceterum nova Constitutio Ludovici XIV. anni 1667. tit. 15. art. 6. & 11. abrogavit in ejusmodi subrogationibus usum subrogatoriarum literarum, edixitque ut colligans subrogetur ad suam simplicem petitionem, cum sola exhibitione attestationis de obitu colligantibus ex libro Ecclesiasticorum actuum transcripta.

V. Sanè si inter duos plures colligitur novus exurgat adverfa-
rius, hic poterit admitti sub clausula ista, *Si neutri, si nulli ius sit quesiti-*
um; adeo ut his causā cadentibus, tertius iste subrogetur. Sed si quid ju-
ris illi habent, tertius iste submovebitur: non enim suis rescriptis Summus
Pontifex intendit quæsito alterius juri præjudicare, cap. *Quarevis*, de referi-
ptis in 6.

V. I. Is qui in Beneficium triennali pacifico succedit, ad nihil amplius tenetur quam ad probandam illam praecessoris sui triennem possessionem. Abbas in cap. *Cum venerabilis*, de exception. n. 24. nec circa qualitates, conditiones aut incapacitates praecessoris compellitur disceptare, cum neque ab illo jus suum habere censendus sit, neque ejus hac in re censi possit haeres. Bengeus loco cit. n. 8.

VII. In civilibus quidem rebus ad usucapiendum continuantur simul tempora possessionis inter empforem & venditorem, inter defunctum quoque & haeredem. Institut. de usucap. §. 12. & seq. Secus tamen accidit in pacifica Beneficij possessione; non enim computatur nisi intra solum illius tempus qui in praetenti possidet, ut omnis evitetur haereditaria in his rebus successionis suspicio, aut alienationis per mutuum contractum. Glossa Pragmat. Sanct. tit. de pacif. possess. in verb. *Possedit*, Probus addit. 4. ibid. Bengous tit. quib. mod. conferv. benef. §. 4. num. 13. & 14. Solent à plerisque in Gallia levari litera Regis, quibus mandatur ut ubi constiterit de pacifica possessione, Judices possidentem tueantur: eoque solo jure perspecto, neque discussi aliunde titulis, hoc solo temporis beneficio item dirimant. Semper tamen excipiunt simoniae aut intrusionis vitium, contra quod triennis possessio non prescribit.

VIII. Exacte observanda sunt rerum beneficialium insinuations, quas praescribit Henrici II. Edictum anno 1553. Fontis bellaquei editum, ut omnes collationes, presentationes, & aliae quaecumque provisiones Beneficiorum, Officiorum & Dignitatum Ecclesiasticarum profectae sive ab Apostolica Sede, sive ab illius Legatis, sive ab Ordinariis, sive à Patronis, referantur in acta publica & tabularia Episcopatum, in quibus dioecesis sita sunt illa collata Beneficia, art. 1. Similiter ut insinuentur omnes sumptiones, seu aditiones possessionum, art. 4. Item omnes creationes & extinctions Ecclesiasticarum super Beneficiis pensionum, art. 5. Præterea omnia concordata, & eorum homologationes atque authoriationes, necnon eorumdem revocationes & renunciations, art. 6. Insuper omnes Vicariatus, & omnes insequentes revocationes, art. 8. Præterea

omnes literæ Tonsuræ atque Ordinationum , art. 9. Ad hæc omnes literæ professionis religiose , sive ad diligentiam Superioris Regularis , sive ipsius Religiosi profelli , art. 9. Item universa Mandata & Literæ Apostolicae temporum studii certifications , & nominationes ad Beneficia , art. 10. Atque in causis dijudicandis possessori Beneficiorum , aliorumque quorum spectat cognitio ad Regios Officiales, prohibet Edictum ullam haberi praatorum rationem , si non fuerint debite insinuata.

I X. Eodem Edicto tempora præfiguntur intra quæ fieri debeant insinuations. Literæ Signatarum ad Beneficia , pensiones que in Romana Curia expediuntur , concordata quibus pensio extinguitur , & Mandata quæ fuit ad resignandum & contentiendum ac providendum , debent intra semestre insinuari cum ipso mandato procuratorio , quod fit ad insinuandum , ex eodem Edicto art. 2.7.8.& 9. Literæ Legati & Ordinarii intra duos menses ab ipsarum data : & si Actuarius sit constitutus in eodem loco in quo Literæ concessæ sunt , intra dies octo , art. 4. Acta vero missionis in possessionem intra mensem à die missionis elapsum insinuanda sunt , art. 6. Literæ Tonsuræ ac Ordinum ante Beneficij acceptationem aut immissioem in possessionem , art. 11. Literæ Vicarius ad præsentandum aut conferendum , antequam Vicarius se muneri ingerat , art. 10. Alioqui defectu insinuationis acta supradicta nullam in judicio fidem facient , ex eadem Constitutione , art. 17. non tamen irrita fiant. Si vero justum intervenierit impedimentum , quale hac in re facile præsumitur , nisi suspicio fraudis & collusionis , datur in integrum restitutio , & post prefixum tempus , virtute literatum restitutionis licebit insinuare , ex eadem Constitutione , art. 3. Notat Theveneus ad Ordinationes Regias , tit. 28. de l'Estat Ecclesiastique , art. 1. Edictum insinuationis justè despectui haberi apud probos Judices , nisi præsumptio fraudis , vel falsi aliunde urget contra non insinuantem. Est enim merè quæstus , & pecunia corroganda causâ editum : ideoque sæpe post præstituta in eo tempora permittitur adhuc insinuatio.

X. Quid demum in ambiguis judicandum vel decernendum sit , addiscimus ex Sancto Gregorio Papa dicente , in dubiis & ambiguis rebus absolutum debere absesse judicium , lib. 2. epist. 44. & habetur in cap. *Habuissé* , dist. 33. Quo loco Glossa præclarè distinguit tres ambiguitatum species , vel juris , vel facti , vel personæ cum certitudine facti : docetque in dubio juris procedendum esse à similibus dispositionibus juris ad similia : namque similitudinem in eo spectandam esse , ut sit par , vel affinis utrobius ratio. In dubio autem facti nunquam ferendam esse sententiam in cuiusquam præjudicium ; idque confirmat d. cap. *Habuissé* , dist. 33. & cap. *Grave* , 11. quæst. 3. Si vero in nullius præjudicium sententia redendet , quin potius in alicujus bonum , tunc bene in dubio facti certa ferenda est sententia , v. g. ut talis homo baptizetur , de cuius Baptismo dubitatur.

tatur, si aliunde veritas comperiri non potest: ut talis Ecclesia consecretur; ut talis de novo ordinetur, si de consecratione præcedenti vel ordinatione dubium sit. Item in dubio juris aut facti judicandum est pro possidente, 2. quæst. 5. §. 1. & 6. quæst. 5. cap. 1. & l. fin. C. de rei vendicat. & l. *Juſta*, D. uti possid. Denique ubi *nam* est de persona, & certitudo de facto, tunc certa potest ferri sententia in eum, quicumque reus sit, sine designatione personæ in singulari, cap. *Quidam maligni*, 5. quæst. 1.

C A P U T . XII.

De Appellationibus.

I. URÆ communi, tam Cæsareo quam Canonico, conceduntur decem dies ad appellandum, qui sunt computandi à die notificatae sententiæ, ex Justiniani 23. Novella citata 2. q. 6. can. *Anteriorum*. Deinde intra dies triginta tenetur appellans petere à Judice à quo appellat literas dimisiorias, quæ vocantur apostoli, can. *Post appellationem*, 2. quæst. 6. Ad prosequendam appellationem indulget Justinianus annum: aut ubi justa causa intercesserit, biennium, Augustin. *Ei qui*, C. de temp. & repar. appellat. & citatur 2. q. 6. can. *Ei qui*. Potest tamen Judex à quo hunc terminum ex justa cœla moderari, cap. *Personas*, de appellat. & cap. *Cum speciali*, §. *Excessus*, eodem: quibus etiam statutur, eo elapsò termino, Judicem à quo debere suam præcedentem sententiam exequi. Ab actibus quoque extrajudicialibus, ut sunt electio, presentatio, collatio Beneficii, & similes, appellandum pariter est intra decem dies à die notitiae computandos, extra quos non datur recursus ad appellandum; sed tamen supersunt alia juris remedia. Exempli gratiæ, is qui prætendit alteri collatum Beneficium sibi deberi, potest experiri per interdicta recuperandæ aut retinendæ possessionis, aut per deviationem ad superiorius Tribunal, si provisus sit incapax, cap. *Concertationi*, de appellat. in 6.

II. In Francico Regno aliter proceditur. Primum enim abrogantur apostoli prædicti per Edictum Francisci I. anni 1539. artic. 117. Ille vero qui se gravatum prætendit, appellare debet intra dies quadraginta computandos à publicatione sententiæ. Quibus elapsis Judex ad alterius Partis postulationem jubet appellantem literas appellatorias exhibere, si quas habet, simulque apparitoris relationem, dictam *Exploit*, quæ constet de citatione ad superiorius judicium: ad quam edendam præfigitur à Judice triduum, aut longior pro locorum distantia terminus; quo demum exacto,

N n n 2 si